

Stanislav Klíma:

POŠTOVNÍ PŘÍKAZ K PROTESTU.

Jednotný směnečný řád ze dne 19. prosince 1940, č. 111/1941 Sb., platný v Protektorátu Čechy a Morava od 1. června 1941, podstatně rozšířil způsob směnečného protestu. V čl. 79 jedn. směn. ř. a v čl. VI, odst. 1 k němu vydaného uvozovacího nařízení bylo ustanoveno, že směnka může být protestována pro neplacení nejen veřejným notářem nebo soudním úředníkem, ale i poštovním úředníkem. Bližší úprava podmínek, za nichž pošta může být požádána o předložení směnky k placení a o provedení protestu, byla vyhrazena zvláštnímu nařízení, které vyšlo dne 6. listopadu 1941 pod č. 410 Sb. s platností od 1. února 1942. Ministerstvo dopravy vydalo k němu zvláštní prováděcí předpisy a návod pro poštovní úřady obsahující přesné pokyny, jak si mají počínati poštovní zaměstnanci při předkládání směnek k placení a při jejich protestaci a jaké poplatky mají vybírat za tyto úkony; připojeny jsou výňatky z jednotného směnečného řádu a z jiných předpisů o směnkách, vzory směnek, jejich protestů a příslušných poštovních tiskopisů.

Při stanovení podmínek, za nichž může pošta protestovati směnky a prováděti úkony s protestací spojené, bylo nutno přihlédnouti ke dvěma okolnostem:

1. k tomu, že u poštovních úřadů nejsou zaměstnáni právníci,
2. k povaze pošty jako ústavu zasilacího.

Ohled k první okolnosti vedl zákonodárce k tomu, že omezil působnost pošty na provádění protestů pro neplacení, které jsou po právní stránce nejjednodušší. Jiné druhy protestů, na př. protest pro nepřijetí atd., jsou vyloučeny. Z téhož důvodu vyloučil z protestace poštou směnky s podpůrnou adresou nebo s přijetím pro čest a směnky, které lze protestovati jen v několika vyhotoveních nebo v prvopisu a opisu.

Pošta může být požádána pouze o protestaci směnek sepsaných v německé nebo české řeči a znějících na říšskou nebo korunovou měnu. Směnky v cizích řečech jsou vyloučeny, poněvadž nelze žádati od poštovního personálu, aby cizí řeči ovládal. Z technických důvodů nejsou připuštěny směnky znějící na cizí měnu.

Poněvadž peníz vybraný od směnečného dlužníka zpravidla poukazuje se příkazci poštovní poukázkou, nemůže pošta protestovati směnky znějící na částku vyšší než 1000.— RM nebo 10.000.— K.

Výpočet směnek, které může pošta protestovati, jak jej uvádí § 1 vlád. nař. č. 410/1941 Sb. (totiž směnek v německé nebo v české řeči, znějících na částku do 10.000.— K, v říšské nebo v korunové měně, bez podpůrné adresy nebo přijetí pro čest) jest taxativní a kogentní povahy. Jiné směnky než ty, které vykazují svrchu uvedené znaky, nemůže pošta předložiti k placení a pro neplacení protestovati. K protestaci jsou tudíž připuštěny směnky vlastní i cizí, směnky domicilované, vistasměnky, lhůtové vistasměnky, datosměnky, denní směnky, neakceptabilní směnky cizí, směnky označené »Sola«, »Rekta«, »Ordre« atd.

Odmítne-li pošta provéstí příkaz k protestu, protože směnka, která má být protestována, nevyhovuje svrchu uvedeným podmínkám nebo protože nebyly splněny zasilací podmínky platné pro poštovní příkazy, zašle směnku notáři nebo soudu k provedení směnečného protestu a úkonů s tím spojených. Tímto ustanovením má být zabráněno škodám, které by vzešly směnečnému věřiteli promeškáním lhůt k předložení a protestaci směnky.

Pošta může být požádána, aby směnku předložila k placení a nebude-li placeno, aby ji protestovala jediné ve formě poštovního příkazu. Tato forma byla volena vzhledem k povaze pošty jako ústavu zasilacího. Odevzdání směnky poště jiným způsobem, na př. osobním předložením u přepážky poštovního úřadu, není přípustné.

Poštovní příkaz k protestu má být sepsán na zvláštním formuláři, který lze obdržeti u poštovních úřadů, označeném »Poštovní příkaz k protestu«.

Na přední straně příkazního archu uvede příkazce :

1. Jméno a adresu osoby, která má platiti.
2. Směnečný peníz, u směnek splatných na viděnou nebo určitý čas po viděné s úrokovou doložkou, nutno připočísti též úrokovou částku. Je-li na směnce poznámka o dílčím placení, uvede příkazce jen dosud nezaplacený zbytek.
3. Den, kdy má být podle obsahu směnky placeno, u směnek znějících na viděnou den, kdy má být směnka předložena k placení.
4. Jméno a adresu příkazce.

Příkazce může připojiti ještě některé příkazy týkající se protestu a dispozice vybranou směnečnou částkou. Připojí-li poznámku »Bez protestu« nebo škrtně-li v příkazním archu slova: »Nechť pošta učiní protest pro neplacení«, zachází se s příkazem k protestu jako s obyčejným příkazem k vybrání peněz, zejména nebude proveden protest směnky. Poznámkou »Bez protestní lhůty«, umístěnou na zadní straně příkazního archu, může příkazce určit, aby směnka byla protestována bez dodržení protestní lhůty po jediném marném předložení nebo po prvním marném pokusu o předložení.

Byla-li směnka na viděnou předložena již dříve k placení, poznamená příkazce tuto okolnost na rubu příkazního archu.

Jestliže vybraná částka má být poukázána třetí osobě, přepíše příkazce na dolním okraji poštovního příkazu poukazovací příkaz.

Nesouhlasí-li údaje o směnečné částce a dnu splatnosti, uvedené v příkazním archu, s údaji na směnce, jsou rozhodujícími údaje na směnce.

K poštovnímu příkazu k protestu musí být přiložena kvitovaná směnka. Má-li být vybraný směnečný peníz poukázán na šekový účet u poštovní spořitelny, připojí se vyplněný šekový vplatní lístek. Není dovoleno přiložiti k jednomu příkazu několik směnek, několik vyhotovení téže směnky nebo jakékoliv písemné sdělení.

Poštovní příkaz k protestu nesmí být podán dříve, jak 7 dnů před dnem splatnosti. Aby poštovní úřad mohl zaříditi včasné předložení směnky k placení a ev. protestaci, má ho příkaz dojíti alespoň den před uplynutím protestní lhůty. Dojde-li teprve v poslední den této lhůty, může pošta od učinění protestu upustiti.

K provedení příkazu k protestu jest příslušný poštovní úřad, do jehož doručovacího obvodu náleží platební místo uvedené ve směnce. Jestliže jest jím bydliště směnečného dlužníka (směnečníka) uvedené ve směnce, jest

příslušný k provedení příkazu úřad, v jehož obvodu se toto nachází a to i tehdy, když dlužník se odstěhoval.

Příslušný poštovní úřad pověří provedením příkazu zpravidla poštovního podúředníka nebo poštovního zřízence v doručovací službě; není-li zaměstnanec této kategorie k dispozici, lze provedením příkazu pověřiti též poštovního pomocného zřízence nebo posla v doručovací službě. Poštovní zaměstnanec nesmí předsevzítí úkony spojené s provedením příkazu, když na směnce jest účasten on sám, osoba jejímž jest zákonným zástupcem, jeho příbuzný, nebo tehdy kdyby jiné důvody činily pochybnou jeho nepodjatost. Takový případ by tudíž nastal, kdyby protest směřoval proti jeho manželce, i když manželství již po právu neexistuje, proti jeho rodičům, prarodičům, dětem, vnukům, bratrovi, sestře, švakrovi nebo švakrové, i když manželství po právu již přestalo existovati.

Provedení směnečného protestu řídí se předpisy jednotného směnečného řádu.

Poštovní zaměstnanec, pověřený provedením příkazu k protestu, předloží směnku v den uvedený v příkazním archu, resp. v den, který jest tožným se dnem splatnosti ve směnce uvedeným. Případá-li však tento den na neděli nebo zákonný svátek, jest dnem předložení teprve nejbližší pracovní den, od kterého také počínají běžeti lhůty k učinění protestu. Směnky lze předložiti k placení a ev. protestovati v době od 9 hod. do 18 hod. Mimo tuto dobu lze směnku předložiti jen tehdy, projeví-li s tím osoba, proti které protest směřuje, výslovně souhlas.

Při počítání lhůt pro předložení a protestaci směnky dlužno dbáti ustanovení jednotného směnečného řádu.

Místem předložení a protestace pro neplacení jsou obchodní místnosti osoby, která má platiti, nemá-li žádných, její byt. Jinde v platebním místě (nebo v místě sousedním ve smyslu čl. 88 jedn. směn. ř.) může býti směnka presentována jen se svolením dlužníka. Odstěhoval-li se směnečný dlužník z platebního místa na směnce uvedeného, nebo přestala-li existovati firma, spolek a pod., učiní se přes to protest na místě ve směnce uvedeném. Domicilované směnky předloží se ve směnce udanému domiciliátu v jeho obchodní místnosti nebo, nemá-li žádné, v jeho bytě. Protest však směřuje vždy proti směnečníkovi samému. Podle ust. čl. 27, odst. 2 jedn. směn. ř. je-li směnka splatná u směnečníka, může tento v prohlášení o přijetí udati adresu v místě, kde se má státi placení. V tomto případě dlužno směnku předložiti v místě směnečníkem udaném.

Bylo-li po předložení směnky zapláceno, poštovní zaměstnanec vydá plátcí kvitovanou směnku. Zaplatí-li osoba, kterou výstavce směnky neoznačil, v protestní lhůtě pro čest směnečný peníz a event. splatné úroky, útraty protestu a poplatek z protestní listiny, vydá se jí směnka a protestní listina.

Směnečný peníz poukáže se po srážce příslušných poštovních a kolkových poplatků poštovní poukázkou nebo podle jeho příkazu třetí osobě. Je-li připojen k příkazu šekový vplatní lístek poštovní spořitelny, poukáže se částka na šekový účet u poštovní spořitelny.

Nebylo-li placeno, učiní poštovní úředník ihned protest pro neplacení a to buď na celou směnečnou částku, nebo bylo-li placeno jen z části, pouze co do zbytku, a o učiněném protestu sepíše protestní listinu. Poštovní správa zavedla t. zv. knihu protestů obsahující propisy protestních listin a záznamy

o obsahu protestovaných smének. Protestovanou směnku s protestní listinou zašle pošta doporučeným dopisem příkazci.

Pošta ručí za správné provedení úkonů spojených s protestací smének. Stihá ji odpovědnost dvojího druhu. Především ručí z titulu poštovní dopravy v rozsahu ručení jako za ztrátu doporučeného dopisu, za ztrátu poštovního příkazu až do jeho dojití k příslušnému poštovnímu úřadu a za ztrátu zásilky obsahující protestovanou směnku s protestní listinou, jakmile je poštovní úřad podal k poštovní dopravě příkazci. V témže rozsahu odpovídá pošta též za ztrátu poštovního příkazu k protestu a smének, které zasílá notáři nebo soudu v těch případech, ve kterých nemůže sama provést předložení směnky k placení a její ev. protestaci.

Byl-li směnečný peníz vybrán, odpovídá pošta za ztrátu vybrané částky jako za částku vplacenou na poštovní poukázku.

Dále ručí pošta ve smyslu těchto nových předpisů za náležité provedení řádného příkazu k protestu, t. j. takového příkazu, který odpovídá příslušným předpisům. Způsob a rozsah této druhé odpovědnosti řídí se, na rozdíl od odpovědnosti z titulu dopravy, všeobecnými předpisy občanského zákoníka, při čemž přicházejí v úvahu především předpisy o smlouvě zmocňovací. Horní mez této ručební povinnosti jest výše závazků ze směnečného postihu. Tato zvláštní ručební povinnost počíná dojitím poštovního příkazu k poštovnímu úřadu, který má příkaz k protestu provést, a končí podáním protestované směnky k poštovní dopravě příkazci. Nároky z tohoto ručení promlčují se ve třech letech od dne, kdy poštovní příkaz k protestu došel k poštovnímu úřadu příslušnému k jeho provedení.

Za úkony spojené s protestací směnky vybírá pošta zvláštní poplatky ve výši tarifem stanovené. Při podání příkazu k protestu na poštu zaplatí příkazce poplatek za doporučené psaní a t. zv. předložné. Byla-li směnečná částka zaplacená, srazí se z vybrané částky poukázecné nebo vplatné za poukázání vybrané částky. Nebyla-li směnečná valuta zaplacená, vybere se při zaslání protestované směnky (nebo potvrzení o vykonaném protestu) zvláštní poplatek za poštovní protest, poplatek za doporučené psaní obsahující protestovanou směnku s protestní listinou a bylo-li žádáno potvrzení o vykonaném protestu, poplatek za vydání tohoto potvrzení ve výši 20 K. Rovněž buď srazí se z vybrané částky nebo jako doplatné vyberou se od příkazce příslušné výlohy kolkové a poplatkové (na př. kolek 8 K z protestní listiny). Při dílčím placení srazí se ze zaplacené částky kromě výloh kolkových útraty protestu, poplatek z protestní listiny, vplatné, poplatek za doporučené psaní a ev. poplatek za potvrzení o vykonaném protestu.

Předpisy o směnečném protestu poštou byly v Protektorátu zavedeny po vzoru práva platného v Německé Říši na základě směnečného řádu platného tam od roku 1934. Účelem těchto předpisů jest usnadnění protestací smének zejména v místech vzdálených od sídla soudu nebo notáře oprávněného k provádění směnečných protestů.

Ustanovení jednotného směnečného řádu o protestu poštou převzal též jednotný š e k o v ý ř á d zavedený vládním nařízením ze dne 18. září 1941, č. 372 Sb. (viz čl. VI. cit. nař. a čl. 55, odst. 3 jedn. šek. ř.). Příslušné prováděcí nařízení, které by stanovilo bližší podmínky protestace šeků poštou, nebylo dosud vydáno.